

Ambalaža i otpadna ambalaža

AMBALAŽA je svaki proizvod koji se koristi za držanje, zaštitu, rukovanje, isporuku i predstavljanje robe, od sirovina do gotovih proizvoda, uključujući i sva pomoćna sredstva koja služe za omatanje ili povezivanje robe, pakiranje, nepropusno zatvaranje, pripremu za otpremu i označavanje robe. Ambalaža može biti izrađena od različitih materijala, kao što su: staklo, plastika, papir i karton, drvo, metal, tekstil i drugi materijali (npr. keramika ili materijal biološkog porijekla).

Ambalaža može biti:

- **prodajna ili primarna ambalaža** - ambalaža u kojoj se proizvod prodaje ili daje konačnom potrošaču na prodajnom mjestu
- **skupna ili sekundarna ambalaža** – ambalaža koja sadržava više proizvoda u prodajnoj ili primarnoj ambalaži tako da je proizvod pristupačan potrošaču u skupini i pojedinačno ili koja služi samo u svrhu punjenja polica na prodajnom mjestu, a može se izdvojiti od proizvoda bez da utječe na njegova svojstva (npr. folija ili kartonska kutija)
- **transportna ili tercijarna ambalaža** – ambalaža koja je zaštitna ambalaža kojom se olakšava i omogućava prijevoz, pretovar i rukovanje određenom količinom proizvoda pakiranog samo u prodajnoj ili u prodajnoj i skupnoj ambalaži (npr. palete, veliki sanduci i kutije)
- **jednokratna ambalaža (nepovratna ambalaža)** – ambalaža koja je osmišljena, dizajnirana i stavljena na tržište samo za jednokratnu uporabu te za koju ne postoji učinkovit sustav povrata i ponovne uporabe. Ova ambalaža nakon njezinog jednokratnog iskorištenja postaje otpadna ambalaža.
- **ponovno uporabljiva ambalaža (povratna ambalaža)** – ambalaža koja je osmišljena, dizajnirana i stavljena na tržište tako da tijekom svog životnog vijeka ostvari više putova ili ciklusa na način da se ponovno puni ili ponovno uporabi u istu svrhu u koju je osmišljena (npr. staklene boce za mineralnu vodu i pivo). Ova ambalaža mora biti označena sljedećom oznakom za povratnu ambalažu:  i mora imati osigurani sustav povrata i ponovne uporabe.
- **višeslojna (kompozitna) ambalaža** – ambalaža koja je izrađena od dva ili više slojeva različitih materijala koji se ne mogu odvojiti ručno i koji čine jedinstvenu i potpunu cjelinu i koja se sastoji od unutarnjeg spremnika i vanjskog kućišta te koja se tako može puniti, pohranjivati, prenositi i prazniti (npr. tetrapak ambalaža).

OTPADNA AMBALAŽA je svaka ambalaža koju posjednik odbacuje, namjerava ili mora odbaciti.

Otpadna ambalaža koja je opasni otpad je otpadna ambalaža od ambalažnog materijala koji posjeduje jedno ili više svojstava opasnog otpada, otpadna ambalaža koja sadrži neuporabljivi proizvod koji sadrži opasne tvari ili su u takvoj ambalaži ostaci tih tvari. Ova ambalaža mora biti označena s jednim ili više piktograma opasnosti:



Otpadna ambalaža koja je neopasni otpad je otpadna ambalaža koja nije označena niti jednim od piktograma opasnosti i koja nije onečišćena opasnim tvarima (npr. mazivim uljima)

Gospodarenje otpadnom ambalažom u Republici Hrvatskoj

Sukladno [Zakonu o gospodarenju otpadom](#) otpadna ambalaža spada u posebne kategorije otpada za koje se propisuju posebni uvjeti gospodarenja.

Sustavom gospodarenja otpadnom ambalažom koja je **neopasni otpad** u RH upravlja Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (Fond), u skladu s [Pravilnikom](#) kojim se uređuje gospodarenje ambalažom i otpadnom ambalažom.

Sustav se temelji na proširenoj odgovornosti proizvođača (EPR) u okviru koje su proizvođači koji proizvode pakirane u ambalažu stavljaju na tržište u RH obvezni snositi troškove gospodarenja otpadnom ambalažom uplatom naknade gospodarenja otpadom na račun Fonda, a Fond iz ove naknade u cijelosti financira sustav sakupljanja i obrade ambalažnog otpada na području cijele RH.

Poseban dio ovog sustava je **Sustav povratne naknade** u kojem se **otpadna ambalaža od pića** (boce i limenke) sakuplja putem trgovina (maloprodaja i veletrgovina) i reciklažnih dvorišta, a koja su obvezna od potrošača preuzimati otpadnu ambalažu od pića i prilikom toga potrošaču isplatiti iznos povratne naknade, koji trenutno iznosi **10 euro centi po ambalažnoj jedinici**.

Sustav povratne naknade **trenutno** obuhvaća **jednokratnu ambalažu** za pića koja je izrađena od PET-a, Al/Fe i stakla i koja je volumena od 0,20 do tri litre, a **od 1. siječnja 2027. godine** u ovaj sustav se uključuje višeslojna (kompozitna) ambalaža s pretežno papir-kartonskom komponentom (npr. tetrapak) i ostala plastična ambalaža koja nije od PET-a (npr. HDPE ambalaža). Također, od spomenutog datuma sustav se proširuje na ambalažu volumena manjeg od 0,20 litre, tako da će u tom smislu sustav obuhvaćati svu ambalažu za pića volumena do 3 litre ($>0 \leq 3$ litre).

Ambalaža koja je u sustavu povratne naknade mora biti označena sljedećim oznakama:

- GTIN oznakom (barkodom)



- oznakom sustava povratne naknade



Trgovine (maloprodaja) koje prodaju pića i čiji je prodajni prostor veći od 200 četvornih metara te reciklažna dvorišta koja su sklopila ugovor s Fondom, **obvezni su** tijekom cijelog radnog vremena preuzimati od potrošača ambalažu od pića, i to u količini **do 80 ambalažnih jedinica dnevno po pojedinom potrošaču**, s time da smiju preuzimati i veće količine ako sami tako odluče.

Trgovine i reciklažna dvorišta dužni su isplatiti potrošaču iznos povratne naknade po jedinici predane otpadne ambalaže od pića **isključivo u novcu**, i bez postavljanja uvjeta kupnje svojih proizvoda ili bilo kakvih drugih uvjeta.

Ambalaža koju potrošač (kupac) vraća u trgovinu ili predaje u reciklažno dvorište mora biti ispražnjena od sadržaja, ne smije biti zgnječena ili uništena, a GTIN oznaka i oznaka sustava povratne naknade moraju biti jasno vidljivi i čitljivi. Za ambalažu koja ne odgovara navedenim uvjetima potrošač nema pravo na spomenutu naknadu.

Potrošač (kupac) koji vraća u trgovinu ili predaje u reciklažno dvorište **povratnu ambalažu** od pića (npr. staklene boce za mineralnu vodu ili pivo) **nema pravo na povratnu naknadu** s obzirom da ovakva ambalaža nije obuhvaćena sustavom povratne naknade. Povrat ovakve ambalaže, uključujući i sanduke od ove ambalaže, osigurava prodavatelj (trgovina) sustavom

pologa (kaucije) ili na neki drugi način, slijedom čega prodavatelj (trgovina) ima pravo od potrošača zatražiti račun, polog, kauciju ili drugi odgovarajući dokaz kao uvjet za preuzimanje povratne ambalaže od potrošača, odnosno za isplatu/povrat pologa ili kaucijske naknade koju je potrošač platio prodavatelju prilikom kupovine proizvoda u povratnoj ambalaži.

Prodavatelj koji obavlja trgovinu na veliko (veleprodaja) i koji u svojoj ponudi ima pića, obvezan je omogućiti preuzimanje sve ambalaže za pića od svojih kupaca, te je obvezan kupcu isplatiti iznos povratne naknade za preuzetu otpadnu ambalažu od pića, u skladu s ugovorom između kupca i prodavatelja koji obavlja trgovinu na veliko.

Postupanje s otpadnom ambalažom koja je neopasni otpad

Fizičke osobe (građani) koje su u posjedu otpadne ambalaže obvezne su odvojiti otpadnu ambalažu prema vrsti materijala i od ostalog otpada te ju odbaciti u odgovarajući spremnik komunalne tvrtke ili ju predati u reciklažno dvorište.

Registrirane osobe (tvrtke, obrti, ustanove, organizacije i dr.) također su dužne otpadnu ambalažu odvajati prema vrsti materijala i od ostalog otpada, te ju potom moraju direktno predati isključivo sakupljaču koji je u sustavu Fonda. Sakupljač je obvezan svu sakupljenu otpadnu ambalažu predati obrađivaču, sukladno ugovoru s obrađivačem, odnosno s Fondom.

Postupanje s otpadnom ambalažom koja je opasni otpad

Fizička osoba (građanin) koja je u posjedu otpadne ambalaže koja je opasni otpad obvezna je otpadnu ambalažu odvajati od ostalih vrsta otpada i predati ju u reciklažno dvorište ili prodavatelju proizvoda od kojih nastaje otpadna ambalaža koja je opasni otpad.

Prodavatelj proizvoda od kojih nastaje otpadna ambalaža koja je opasni otpad (npr. poljoprivredna ljekarna, trgovina boja i lakova, benzinske postaje i dr.) **obvezan je postaviti spremnik** za sakupljanje otpadne ambalaže koja je opasni otpad i na vidnom mjestu, na ulazu za potrošače u trgovinu, informirati potrošače o mogućnosti predaje odnosno obvezi preuzimanja otpadne ambalaže koja je opasni otpad u njegovom prodajnom prostoru i to tijekom cijelog radnog vremena prodajnog mjesta.

Pravna ili fizička osoba – obrtnik, uključujući i fizičku osobu registriranu za obavljanje neke djelatnosti, obvezna je otpadnu ambalažu koja je opasni otpad predati u skladu s ugovorom s proizvođačem koji stavlja na tržište proizvode koji sadrže opasne tvari, a koji je obvezan osigurati sustav sakupljanja i obrade sve otpadne ambalaže od navedenih proizvoda koje je stavio na tržište.

NAPOMENA:

Za postupanje s otpadnom ambalažom koja je opasni otpad u tijeku je uspostava sustava kojim će upravljati Organizacija i kojim će biti obuhvaćena samo otpadna ambalaža u kojoj se nalaze ili su se nalazile eksplozivne, akutno toksične ili kancerogene, mutagene odnosno reproduktivno toksične tvari, to jest samo ona koja na sebi sadrži sljedeće piktograme opasnosti:



(sredstva za zaštitu bilja ili dezinfekciju, antifrizi, boje i lakovi, farmaceutski proizvodi, razni kemijski proizvodi i dr.).

U ovom sustavu, registrirane osobe biti će obavezne predavati otpadnu ambalažu sakupljaču koji je u sustavu Organizacije, dok će fizičke osobe (građani) istu ambalažu moći i dalje predavati u reciklažna dvorišta ili u trgovine koje prodaju proizvode od kojih nastaje navedena otpadna ambalaža.

Ciljevi gospodarenja otpadnom ambalažom

U gospodarenju otpadnom ambalažom RH mora u kalendarskoj godini postići sljedeće ciljeve:

1. mora se odvojeno sakupiti i oporabiti, materijalno ili energetske, najmanje 60% ukupne mase otpadne ambalaže proizvedene na području Republike Hrvatske
2. mora se reciklirati najmanje 55% i do najviše 80% ukupne mase otpadne ambalaže namijenjene materijalnoj uporabi
3. mora se obraditi postupkom recikliranja najmanje mase materijala u otpadnoj ambalaži:
 - a) 60% mase za staklo
 - b) 60% mase za papir i karton
 - c) 50% mase za metale
 - d) 22,5% mase za plastiku, računajući isključivo materijal koji je recikliran natrag u plastiku i
 - e) 15% mase za drvo
4. do 31. prosinca 2025. mora se obraditi postupkom recikliranja najmanje 65% mase ukupne otpadne ambalaže
5. do 31. prosinca 2025. mora se obraditi postupkom recikliranja barem sljedeće mase materijala u otpadnoj ambalaži:
 - a) 50% plastike
 - b) 25% drva
 - c) 70% nebojenih metala
 - d) 50% aluminija
 - e) 70% stakla i
 - f) 75% papira i kartona
6. do 31. prosinca 2030. mora se obraditi postupkom recikliranja najmanje 70% mase ukupne otpadne ambalaže
7. do 31. prosinca 2030. mora se obraditi postupkom recikliranja barem sljedeće mase materijala u otpadnoj ambalaži:
 - a) 55% plastike
 - b) 30% drveta
 - c) 80% nebojenih metala
 - d) 60% aluminija
 - e) 75% stakla i

f) 85% papira i kartona

Godišnja izvješća o gospodarenju otpadnom ambalažom u RH dostupna su putem poveznice:
<https://isgo-portal.mingor.hr/hr/izvjesca-posebne-kategorije-otpada>

Dodatne informacije o gospodarenju otpadnom ambalažom dostupne su na web stranicama Fonda, putem sljedećih poveznica:

<https://www.fzoeu.hr/hr/otpadna-ambalaza-unutar-sustava-povratne-naknade/9313>

<https://www.fzoeu.hr/hr/otpadna-ambalaza-izvan-sustava-povratne-naknade/9277>